

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**De Nieuwe En Naauwkeurige Neederlandse Hovenier,
Onderwyzende hoe hier te Lande, onder dit Climaat een
Thuin, met zyn Parken, Paaden, Glintingen en Heiningen
wel zal aangeleid, en hoe de Boomen aan ...**

Te Leyden, 1735

Van de fouten die begaan werden in 't Snoeyen van oude Latting-boomen

[urn:nbn:de:bsz:31-139361](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-139361)

dat den Boom van binnen lugt hebbe en zo tot vrugtbaarheid gebragt werde.

Maar men moet bedagt zyn, dat 'er een goede ronde of langwerpige kroon behouden werd, en altyd de zwaare takken, die na de eene of na de andere kant uitschieten, en die de meester daar na zoude koomen te spelen, by tyds weggesneeden werden, en dus zal men altyd een nette figuur van een Boom behouden.

Dit gebrek van rondheid ontstaat dikwils, om dat den Hovenier den Boom met een zwaare tak voorzien, niet genoeg in 't begin heeft weggenoomen of ingekort, en de andere zwakke, minder voedzel krygende, zo de meester hebben gespeeld; 't welk zo niet te verhelpen is, ten zy dien tak nog werd weggenoomen en de dikke wortel aan die zyde, als booven nu getoond is, met een beetel werde afgeslaagen, en zo zal in 't korte een goede kroon verkreegen werden.

Maar indien echter jaarlyks uit die zwaare tak nog eenige van diegelyke dikte voor den dag koomen, die moet hy in de eerste en tweede snoeying zo handelen, als booven is aangewezen, op dat hy zo met 'er tyd die ronde of langwerpige figuur verkrygen mag; altyd wel waarneemende, dat de top-enden van dikke takken vroeg werden uitgeneepen; dog indien eenige dunne takken, na die plaats koomen toe te schieten, die moeten altyd zorgvuldig bewaard werden, als welke dan in 't korte Vrugten zullen voorbrengen, en zo zal met een deeze mistant allengskens t'eenemaal weg werden genoomen, en den Boom zyne rondte in volkomenheid verkrygen.

AGTIENDE KAPITTEL.

Van de fouten die begaan werden in 't Snoeyen van oude Latting-boomen.

Een Latting-boom in de eerste Jaaren niet wel behandeld zynde, dat is, dat hy aan bei de zyden niet eeven eens met hout voorzien is, maar aan de eene kant sterk, en aan de andere zyde zwak; of

of eenige takken van de zelve zwak zynde , en ondertuffchen de andere de meefter fpeelen , als krygende al het fap en voedzel , zo werd het een leelyke en fchaadelyke ongefalte , die niet wel is te herftellen , om dat men daar meede te lang gewagt heeft , mifchien , om dat dien zwakken tak Jaar voor Jaar vry veel Vrugten gaf , en daarom in ftaat is om in 't korte te fterven ; zo men in 't voor-jaar en in de Zoomer ; dat is in de eerfte en tweede fnoeying dat niet tragt te verbeeteren ; eerit met de dikke wortel aan de zyde van de kragtige takken af te ftaan , en die dikke tak tot op agt of tien duim toe in te korten , in de eerfte fnoeying ; en wanneer die eenige takken gefchooten heeft , die alle haar top-enden met de naagels af te nypen , en de andere of zwakkere zyde , van al zyn bloemen te berooven , hem ook inkortende in de eerfte fnoeying ; maar al zyn takken , die hy in de Zoomer komt te fchieten , moet hy behouden , en zo zal men in korten tyd die mifftalte kunnen verbeeteren , maar (let wel Leezer ,) het is niet genoeg , dit eens te doen , men moet een Jaar of drie daar meede continuëren , tot dat den Boom na de reegel maat zig zet en zo groeid.

De zwaare takken , die een Thuinier al te lang heeft gelaaten , veroorzaaken veele wanorden , om dat hy de top-enden niet genoeg gefnoeid heeft , en daarom komt 'er om laag , gemeenlyk een leedigheid , die heel en al van hout ontbloot is , 't welk niet alleen mifftaat , maar maakt dat een Boom of dood gaat , of ten laaften uitgeroeid moet werden , zo men dat op de wyze booven gezegd , niet by tyds en helpt.

Ten Tweeden , ziet men meenigmaal dat de eene kant te vol hout is , terwyl de andere niet genoeg daar meede voorzien is , 't welk veelyds ontftaat uit de oude kleine takken , die half verdroogd en onnut zynde , door onbedreevene Hoveniers daar in gelaaten werden , om dat men twee , drie of vier dikke takken die heel dicht aan een en dezelve zyde by malkander ftonden , daar heeft ingelaaten , en de andere onderwyle gebrek lyden ; want het is zeker dat 'er uit zulke dikke takken , veele nieuwe moeten voortkoomen , terwyl het ander gedeelte van den Boom , by gebrek van genoegzaam fap , jammerlyk verlaaten werd , en om zo te fpreken als van honger komt te fterven.

Het werd thans tyd om te zeggen wat my dunkt dat 'er gedaan moet

moet werden tegens de ongemakken, die de oude Boomen staan over te koomen.

Hier uit volgt genoeg van zelfs, dat men altyd de zwaare takken moet mistrouwen, als die nooit nalaaten van over al den Baas te speelen en alles te bederven; zy zyn het, die al de gebreeken ken reets aangewezen, veroorzaaken; derhalven is het eerste, als een Boom de fraayigheid van een figuur verliest, en de eene zyde begint te verzwakken, dat men die straks versterke door het afneemen of inkorten der zwaare takken of tak, die daar booven staan; want de eene zyde zal niet ligt verzwakken, of de andere werd ter zelve tyd sterker, zo maar den Boom in zyn gewas voortgaat of niet gestuit werd; dog den sterken afgekort zynde, moet noodzaakelyk sijn dat na de eene kant stuit, na een andere plaats geperst werden, en zo werd de zwakke zyde dikwils nog het zelve Jaar sterker en kragtiger, en de andere zal in tegendeel minder werden.

N E E G E N T I E N D E K A P I T T E L.

Van het voortteelen en snoeyen der Wyngaarden.

De Wyngaarden werden op vierderlei wyze voortgeteeld; Eerst met de ranken in de Aarde te leggen; Ten Tweeden, met een rank te leggen in een mandje van tienden gevlogten en met Aarde gevuld; Ten Derden, van stek; en Ten Vierden, van karrel.

Wat het Eerste aangaat, men buigt en legt in 't voor-jaar, eer de Wyngaard uitbot, een rank van den zelve omtrent anderhalf of twee voet lang, en dat een half voet diep onder de Aarde, en men laat den tak drie, vier of meer knoppen aan zyn uit-einde behouden, en zo zal hy dien eigen Zoomer wel wortelen en meest altyd schoone Vrugten voortbrengen, welke men in den Herst opneemt en verplant.

Raakende het Tweede, dat verschilt niet veel van het Eerste, als dat het mandje in de Aarde met een, of booven op de zelve werd gezet, of men hangt het aan een Muur enz. tot het na-jaar
toc,